

S O K T É L E.

10. Szám. Béts. Februárius 4-dikén.

1834

Emlékeztető Jegyzetek.

F e b r u á r i u s.

1 Feb. — 1298 III András királyunk Bétsbé siet congressra kísérve a' Kalotsai Ersektől a' Györi, Veszprimi, Pétsi, Vátzi és Tsanádi Püspököktől 's több fő uraktól. — 1664. Hohenlohe elrontatja az Eszéki hidat az egész török tábor szeme előtt. — 1702. Eugen meglepi Cremonat 's fogolyjá teszi a' vár közepén Villeroy marsalt, szintügy 80 tisztet 's 400 köz katonát. — 1793. Frantziország hadat izen Angliának. — 1806 † Zagrásban Mihályovits István ts. k. general-major.

2 Feb. — 1346. VI Kelemen pápa egyházi átkot mond András (Nápoly) gyilkosira. — 1392. Sigmond Királyunk megbékél Ventzel testvérével 's néki igéri Magyarországot, ha örökös nélkül halna meg. — 1754 szül. Talleyrand Párisban. — 1797. A' Pápa hada megütközik a' Senio mellett a' Frantziákkal. — 1808. 8000 Frantzia Miollis generál alatt elfoglalja Rómát.

3 Feb. — 1275. A' Magyarok bétörnek ma Stájer Országba Ausztriába 's Morvába. Fessler. — 1716. VI Károly tsászár leteszi Béts leglegszebb templomának (Károly) talpkövét. — 1775 szül. Hamban Foy frantzia generál 's híres szónok. — 1786 szül. Nordhausenban Gesenius Németország leghíresb Orientalistája. — 1813. Egész Porszország fegyvert fog zarnoka ellen.

4 Feb. — 1264. IV Béla 's István fia fegyveresen állnak egymás ellenében, de IV Orbán pápa mai napon költ parantsára megbékélnek. — 1707. A' Frantziák megadják magokat Modenában. — 1790. XVI Lajos a' Nationalconventben. — 1755. Newton szobra felállítatik a' Trinity-Collegiumban e' felirással: Qui genus humanum ingenio superavit.

A' Régiek' Alphabetumja.

(Folytatás.)

D.

Damaratus. Midőn a' Persák a' Görögökkel hadat viselnének, történt, hogy egy Persa átszökött a' Toldalék a' M. Kurírhoz.

Görögökhöz; a' béke helyre állításakor Damaratus tanácsára előbbi urához visszament; a' zászlója hagyottat halállal akará büntetni a' Király, de Damaratus meghallván ezt izené neki; „szégyen lenne az óh Király, ha azt, kit mint ellenségedet nem tudtál megölni, most mint barátodat öletnéd meg!“ Erre a' Király a' halálos büntetést megsemmisíté 's meg kegyelmezett neki.

Diogenes Cynicus Athenében Antisthenesnél tevé meg alapját böltességének, a' ki őt gyakran elakará magától üzni, de midőn ez felhevülvén, őtet bottal fenyegetné, amaz önkényt oda nyujtván fejét: vágj ha tetszik, de engem magadtól el nem üzhetsz!— Midőn Fülöp a' Macedóniai Király egy Várost akart megszállani, éppen oda érkezett *Diogenes*, kit a' katonák megfogván, a' Király elibe hurtzolák; ez meg látván őt haragjában felkiálta: „Kém!“ „Valóban kém, felele *Diógenes*, kémlelni jöttem a' te esztelenségedet, a' ki meg nem elégszel a' Macedóniai Királysággal, hanem most birtoka után kapkodol, 's így magadat is, országodat is vak játéknak teszed ki!“ *Diogenes* igen szegény volt de mégis gazdagnak tartá magát, így okoskodván: „minden a' mi tsak van az Isteneké, az Isteneknek baráti a' böltsek, a' barátok vagyoni közősök, tehát minden a' mi tsak van a' böltseké. Ha kérdezték: mikor kell kinek kinek elbédelni? „ha gazdag úgymond, mikor tetszik, ha szegény mikor lehet.“ A' kik az erényt ditsérték, de magok nem követték, Tziterához hasonlította, a' melly a' maga hangja által másokat mulattat, de ön magának nem használ semmit is!“ Ha boldogok akarunk lenni, vagy hív barátokra, vagy kérhetetlen ellenkezőkre van szükségünk, amazok intenek, ezek ellenünk szegeznek magokat, mind ketten tehát használnak.

Dionysius (az ifjabb) midőn a' thrónusról elkergettetett, némellyek kigúnyolván ezt mondák: mit ért Pláto egész böltsességével? (a' ki t. i. D. nevelője volt) „azt, úgymond, hogy illy szörnyű változását a' sanda szerentsének megelegetve nézhetem, 's könnyen tőröm!“

E.

Epaminondas ama hires Thébai Vezér gyakran mondá: nints ditsőbb halál, mint a' vérmezőn elesni! végre is midőn megsebesítettett, addig nem húzta ki az életoltó vasat, míg azt nem mondák, hogy a' Thébaiak győztek: „eleget éltem, úgymond, győzetlen halok meg!“ — Hazafiai boszontásokat legtsendesb szívvel viselte, mert nem szabad személyes boszantásokért a' hazán venni boszút!

Eubordas kérdeztetvén: miért viselne olly hosszú szakált? „hogy azt látván ősz hajamra emlékezzek, 's semmit a' mi hozzájok méltatlan lenne ne miveljek.“

Eudámidas Lacedaemoni Archidamus fija, midőn hallá, hogy Xenocrates venségére az Academiában vetekedik, kérdé, ki lenne azon ősz? 's midőn azt vevé feleletül: az egy Bölts, 's egy azok közül, kik az erényt keresik; így szólla: „'s mikor fog vele élni, ha még tsak most keresi?“

F.

Fabius szive a' legnemesb érzésekkel telve volt az emberi nemzet eránt; kiváltképen ditsérendő azon bánás mod, mellyet az emberek oktatásában követni javallott. „Az állatokat úgymond, hogy ha szelidíteni kívánjuk, azt nem fenyegetéssel, ütéssel, bottal 's a' t. eszközöljük, hanem szép bánás mód által, tzirogatással szoktatjuk magunkhoz, mennyivel inkább tehát az ember lelkét is emberhez illő bánással, jótétemé-

nyekkel sokkal inkább leköthetjük magunkhoz, mint vas bilintsekkal, 's valamint a' kertész a' vad-fákat nem egyszeri kivágással, de más szelid ág' beoltásával, 's annak ápolásával igyekszik szeliddé tenni!" Szép mondások méltók egy Rómához!

Fabricius az Epiroták követjének, ki neki nagy súlyot nyomott aranyat hozott, aranyját félrevetvén mondá: „inkább kívánok azokon uralkodni, kik bővelkednek aranyjal, mint sem nekem legyen aranyom, 's nyakam más igája alatt hámollyon!"

Fülöp Macedonai Király, midőn javaslanák neki, hogy azokat, kik rossz hírt terjesztenek felőle, küldje számkivetésbe: „azt nem tehetem felelé." 'S miért? „Ne hogy ide 's tova kóborolván, még többek előtt ótsároljanak." — Szinte így javaslák neki, hogy *Nicanor* büntetteté meg, ki rosszakat terjesztget felőle; — „*Nicanor*, úgymond, a' Macedóniak közt nem legrosszabb, lássuk tehát, netalán mi legyünk okai nem következtetésnek," 's a' mint megtudá, hogy *Nicanor* a' legnagyobb szükséggel küszködik, a' szükségeseket neki megrendelé, 's elküldé, rövid idő mulva, midőn jelenték, hogy *Nicanor* nem egyebet, mint minden jót híresztel felőle, így szólla: „Imé, hatalmunkban áll, hogy jól vagy rosszúl beszéljenek felőlünk, az emberek!"

G.

Galienus Római Császár egy volt a' legkönyelműbb Fejedelmek közül. A' mint jelenték neki hogy Atyja meghalt, nevetve felkiáltott: „tudtam, hogy Atyám halandó!" — Midőn Égyiptom elpártolását jelenték, azt felelé: „mit törődtek azon, hát Égyiptomi len nélkül nem lehetünk el?" Mikor mások rémültek, hogy Ásiát a' Scythák pusztítják; ő ezt felelé: „az

legkevesebb, ha el is foglalják, mintha mi salétromhab nélkül nem élhetnénk él!“ (Asiában legjobb termett.)

Gelót a' Siciliai Zsarnokot (Despotát), bár milly véres etsettel festik is a' Történet írók, vannak még is neki, mind emberhez, mind okos Fejedelemhez illő tettei. — Így midőn a' Carthágó belieket meg győzné, 's békét kötnének, a' többi között arra kényszeríté őket, hogy ezután gyermekeiket ne áldozná Saturnusnak. Ugy szinte midőn alattvalóitól pénzt zsarolna, 's ezek igen felbuzdulnának, azt mondá, hogy költsön kér tőlök, 's valóban vissza is adta a' győzelem után, ez által mind alatt valóit letsendesíté, mind magának szükséges pénzt szerzett.

Gorgias, midőn az olympiai játékokban a' görögkhöz beszédet tartana az egyességről, bizonyos Melantus nevű felkiált: „itt az egész görög ország egyességéről beszél, holott otthon magát, feleségét, 's szolgálóját nem tudja meggyőzni, hogy egyességben éljenek!“

H.

Herondás azt szokta volt mondani: „nem azért virágzó a' Spártai Köztársaság mivel a' Fők tudnak parantsolni, hanem, mivel a' tagok tudnak engedelmeskedni!

Horátius mennyire szereté Hazáját kitetszik eme tetteiből: baba érvén 3 Curatiustól nyert prédáit, kiket megölt, 's kik közül egyik Horátius hűgát magának eljegyzé, fennyen mutogatta, a' szüz ráösmervén Jegyese palástjára, mellyet ő himzett, haját szaggatni, 's jajgatni kezdett, erre Horátius felhevülvén gyilkot ránt, 's átszúrja, „elfelejtkeztél úgymond meghalt Testvéreidről, 's az élő Hazáról, hogy emez után jajgatol?“

Hortensius előtt panaszkodván valaki, hogy Felesége a' fügefára akasztá magát! „kérlek, felkiált *Hortensius*, adj nekem egy ágatskát belőle, hadd oltsam az én fámba, talán megfogamzik!“

(Folytatása következik.)

V o r o n i c z k y.

A' 18-ik század kezdetén.

Lengyel Ország Hertzege Tsaládjainak egyike Voroniczky a' mostoha sors viharitól olly nagy szegénységre jutott, hogy annak utolsó maradéka napról napra tehetellenségét öregbedni szemlélvén kéntelenített egy Urasághoz szolgálatba menni. — Történt, hogy Ura egykor Varsóba kotsiván ott maradt, 's ő az üres hintóval vissza tért — út közben eszébe jutott hajdani Nemzetségének fénye, 's a' jelen könyörülni nem tudó sorsának nyomorjai. — — Könnyek zápora lepte el erre ortzáját, 's zokogás közt illy keserű panaszokra fakadt: „Így állok én itt magamra hagyatva — engem vigasztalni, megnyugtadni senki sem képes. — — Istenem! tehát számomra nem találtál már öröm napokat? — — Soha sem derül fel már napom fénye? — — Most tapasztalom, hogy hasztalan éreztettem én másokkal jóságomat. — — Jó tetteim el vaunak felejtve — senki sem nyujtja segéd karjait — már árva sajkám a' tajtékozó habok martalékja!“ — — — Alig mondotta ki ezen utolsó szavakat, midőn egy vendégfogadóhoz ért. — Megállott, hogy lankadt testét étellel erősítné. A' Zsidó fogadós tsak hamar reá ösmérvén artzvonatiról, nagy tisztelettel fogadá őt'; 's ambátor a' Hertzeg kérte, hogy titkolná el Nemzetségét, mellyet ő már többé meg nem mutathat; de a' Zsidó udvarlásától meg nem szűnt, miglen a' ház egyik Teromébe

béhlvna a' Hertzeget. — Itt könnyekre fakadván az öreg Israelita imígy kezdé beszédjét: Kegyelmes Uram! a' Te Atyád vélem sok jót tett, illendő tehát, hogy azt én rajtad viszonzzam, — az Úr Isten engem megáldott, 's én örvendek illy alkalomnak, melyben áldását másokkal feloszthatom — tsak akkor halok meg nyugodtan, ha ezen szemek ismét Nemzetséged ősi fényét láthatják.“ Újjolag könnyek gördültek az öreg szemeiből, 's már szava is akadozni kezdett; midőn nékie szolgálatjának elhagyását javaslá: ezt tellyesítvén a' Hertzeg ismét jó akarójához vissza tért, ki már nékie ekkor rangjához illő ruhát készítettett.“ — „De ez mind nem elég,“ mondá a' Zsidó, im házam előtt lovaid, 's hintód és ezek szolgálid (négy városian felruházott ifjú), „a' szomszéd faluban lakik egy tethetős uraság, ennek egy jó nevelésű, 's a' természet ritka tulajdonival kérkedő leánya van, az Attya külömben okos ember, tsupán azon gyengeséggel bír, hogy leányát tsak annak adandja, a' kinek melljét valami érdemjegy ékesíti. Im ezer arany, menj, esedez a' Királynak azért, viszzatérni siess, mert én már öreg vagyok, 's szeretném tervemet tellyesíteni.“ — A' Zsidó, míglen a' Hertzeg viszza tért, mindeket elkövetett, 's a' lön, hogy a' Hertzeg a' leányt kétszáz ezer forinttal együtt elnyeré.

Újhelyi Imre
Esztergami Fő Megyebeli
Nevendék Pap.

Különös fogadás a' hallgatásra.

Ez előtt kevés idővel élt Turinban egy Gróf, ki egy jó barátját kettős viadalban elejtvén, fogadást tett, *egész életében hallgatni*, 1808-dik eszt. 30 évű volt, 25 — 30 ezer frank jövedelemmel bírt, és már addig

10 évek el töltek — a' nélkül, hogy valakivel szól volna. Közönséges helyeken, társaságokban meg jelent, fejedelmi személyekkel kártyázott, de fogadása meg szegésére semmi sem bírhatta. Mikor valamely közönséges evőházban megjelent, a' kívánt étkeket, az étel tzedulán ujjal mutatá, minden reggel leírta parantsait azon napra, melyeket biztosszolgája pontosan telyesített. Ez bizonyítá azt is, hogy soha, sehol, még tsak háló szobájába sem hallott Urától tsak egy hangot is.

C.serey.

Hildesheimi megyében, az egykor virágzó Cam-springi barát klastrom' sekrestyéjének azon nagy kövén, a' mellyen a' papok az isteni szolgálathoz megkivántató egyházi ruhát magokra szokták venni, két rejtvényes feliras volt olvasható:

O quid tua te
be, bis, bia, avit.

ra ra ra
es, et in
ram ram ram
ii.

Terra es, et in terram ibis.
O superbe, quid superbis, tua superbia te superavit.

Rejtett szó.

Kettős feje ételedben
Szükség, két lába testedben.
Pusztító leszsz fejét veszve
A' kertekben, tavasz estve.
Az egész, ha asztalon áll,
Kedves étek a' magyarnál.

P. J.